

Yttrande över betänkandet Förstärkt skydd för den personliga integriteten (SOU 2023:37)

Myndigheten för stöd till trossamfund (SST) har anmodats att yttra sig över rubricerade betänkande. Myndigheten väljer att i sitt yttrande begränsa sig till att behandla de delar av utredningens förslag som gäller frågan om en eventuell kriminalisering av s.k. oskuldskontroller och oskuldsingrepp samt omvändelseförsök av hbtq-personer.

I betänkandet föreslås en kriminalisering av oskuldskontroller och oskuldsingrepp. Samtycke från den som underkastat sig en oskuldskontroll eller ett oskuldsingrepp ska inte utgöra en grund för ansvarsfrihet. SST instämmer i utredningens bedömning att utförande av oskuldskontroller och oskuldsingrepp kan bekräfta och förstärka hedersnormer, vilka i sin tur kan leda till kränkningar och inskränkt frihet för de flickor och kvinnor som lever i en hederskontext. Ofrivilliga oskuldskontroller är också i sig skadliga och kränkande. Även om det inte skulle uppstå någon skada eller kränkning i det enskilda fallet är det enligt myndighetens mening fråga om en typ av åtgärder som typiskt sett måste anses kränka den enskildes fysiska och sexuella integritet. SST tillstyrker av dessa skäl utredningens förslag.

Myndigheten vill samtidigt understryka behovet av att det i anslutning till den föreslagna förändringen genomförs särskilda utbildnings- och informationsinsatser om själva kriminaliseringen samt fortsatta bredare samhällsinsatser mot hedersrelaterat våld och förtryck, inklusive tillhandahållande av stöd till personer som riskerar att utsättas för sådant förtryck. Denna typ av åtgärder och insatser bör, för att nå största möjliga effekt, genomföras i nära samarbete med företrädare för det civila samhället. Det finns enligt myndighetens uppfattning även anledning att följa upp den nu föreslagna kriminaliseringen och närmare utvärdera dess praktiska konsekvenser för berörda flickors och kvinnors frihet och sexuella autonomi.

I utredningens uppdrag har härutöver ingått att ta ställning till om det straffrättsliga skyddet mot s.k. "omvändelseförsök"¹ av hbtq-personer bör förstärkas, och i så fall lämna nödvändiga författningsförslag. Utredningen har härvid utgått från den definition av omvändelseförsök som Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) har använt i sin rapport Unga hbtq-personers utsatthet för omvändelseförsök i Sverige, dvs. *"påtryckningar och tvång som syftar till att förmå någon att förändra, permanent dölja eller*

---

¹ SST konstaterar att begreppet "omvändelseförsök" i Sverige kommit att bli den gängse termen i detta sammanhang och ifrågasätter inte heller denna terminologi. Det kan samtidigt noteras att termen "omvändelse" utgör ett centralt begrepp – med annan innebörd – inom kristen teologi.

avstå från att leva i enlighet med sin sexuella läggning eller könsidentitet eller uttrycka kön på det sätt personen själv vill”.

Utredningen konstaterar i denna del att det klandervärt att försöka förändra eller undertrycka någon annans sexuella läggning, könsidentitet eller könsuttryck, och att omvändelseförsök är skadliga såväl för såväl den enskilde som för hbtq-personer som grupp. Det i Sverige allvarligaste förekommande påverkansmedlen utgör emellertid redan brott, och de påverkansförsök som faller utanför det straffbara området kan enligt utredningens uppfattning inte anses vara tillräckligt allvarliga för att motivera en kriminalisering. Mot denna bakgrund, och med hänsyn också till att en särskild straffbestämmelse för vissa typer av påverkansformer sannolikt inte på något effektivt sätt skulle bidra till ett stärkt skydd mot omvändelseförsök, är utredningens samlade bedömning att någon särskild kriminalisering av sådant handlande inte bör införas.

SST delar utredningens bedömning att skyddet för grundläggande fri och rättigheter – inklusive skyddet för religionsfriheten enligt artikel 9 i Europakonventionen – innebär att det inte torde vara möjligt att införa något absolut förbud mot handlingar som sker i ”omvändelsesyfte” eller som kan sägas utgöra ”omvändelseförsök”. Myndigheten kan samtidigt se att ett särskilt straffstadgande mot omvändelseförsök skulle kunna få en betydelsefull normskapande effekt, och även bidra till att åstadkomma en ökad tydlighet för var gränsen för ett tillåtet – och från samhällets sida godtagbart – handlande i detta sammanhang bör dras, något som enligt myndighetens mening framstår som önskvärt. Med hänsyn till de omständigheter och överväganden som enligt utredningens uppfattning talar mot att någon ytterligare kriminalisering bör ske – i förhållande till vilka SST inte anser sig ha underlag att rikta någon invändning – har myndigheten emellertid inte någon erinran mot utredningens slutsats i denna del.

Beslut i detta ärende har fattats av direktör Isak Reichel efter föredragning av chefsjuristen Mattias Falk.

